

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula IV. Non entis nulla sunt praedicata

urn:nbn:de:bsz:31-102400

omne quod est, quando est, necesse est esse; & omne quod non est, quando non est, necesse est non esse. Item ferè verbis pro explicatione utitur Aristoteles, quando licet ait: Ergo quod est, necesse est esse, quando est; & quod non est, necesse est non esse, quando non est. Verum nec necesse est esse, quicquid est, nec necesse est non esse, quicquid non est. Quoniam quicquid est, ex necessitate esse, quando est, non idem valet, quod simpliciter ex necessitate esse. Idem dicendum est de eò, quod non est. Hæc Aristoteles.

II. In sensu compositò, qui hic est: omne quod est, quatenus est, vel posito quod sit, necesse est esse. Et, omne quod non est, quatenus non est, vel posito quod non sit, necesse est non esse. Et sic antecedens verum est, sed negatur consequentia, quia illa necessitas non est absoluta, sed hypothetica sive ex suppositione, quæ contingentiam non excludit.

REGULA IV.

Non entis nulla sunt predicata.

I. Præmittimus duo: I. per non ens intelligi id, quod non est vel existit, sive ut loqui amamus, quod non datur, quemadmodum voce *Ens* id nobis venit, quod existit, vel actu est in rerù naturâ. Ita lupus est ens; quod si, uti in Angliâ genus luporum prorsus est abolitum, ita nec in reliquis omnibus orbis terrarum partibus ullus reperiretur, lupus esset non ens. Sic dies extremus jam est non ens, futurum autem aliquando est, ut sit ens.

II.

II.
catum
ra. De
si dixer
multa
lapis.
per pra
Parte C
Regula
nihil v
quid d

III.
ceret t
vera:
Essent
quò te
est dic

IV.
essenti
denta
esse pr
est hor
tioner
tioner
tar, q
petua
gaud
bus p
ea, qu

II. II Nomen prædicati hic denotare prædicatum enunciationis affirmantis, & quidem veræ. De non entibus enim multa verè negantur, ut si dixeris, *sideroxylon non est homo, non est lapis*: multa falsò affirmantur, ut *sideroxylon est homo, est lapis*. Vide, quæ de verbò *κατηγορεῖσθαι*, quod per prædicari exponi solet, commentati sumus I. Parte Quæst. Logicarum I. §. 8. & 9. Sensus igitur Regula est: *de non ente, sive eo, quod non existit, nihil verè affirmari potest; vel, enunciatio, quæ aliud quid de non ente affirmatur, est falsa.*

III. Verum Regulae adversatur, quod si deficeret tota luporum natio, propositio hæc esset vera: *Lupus est animal, est quadrupes, est fera*. Essent igitur hæc alicujus *non entis* prædicata. Sic, quò tempore nullum Luna est deliquium, verum est dicere, *Eclipsis lunæ est privatio luminis.*

IV. Adhiberi solet distinctio inter prædicata essentialia, vel saltem necessaria, & inter accidentalialia & contingentia, & docetur, non entium esse prædicata prioris generis. Ita hæc: *Socrates est homo, homo est animal*, ante mundi constitutionem veras fuisse statuunt. Sunt enim enunciationes essentialia, & aliæ, quæ necessaria dicuntur, quòd consent prædicatis essentialibus, perpetuæ veritatis, quò jure eas non putant posse gaudere, si subjectis corruptis aut non existentibus prædicata non competant. Ex quibus liquet, ea, quæ S. III. prolata sunt Regulam non evertere.

V. Vc

V. Verùm ne de accidentibus quidem, siue iis, quæ contingenter eum subjectis coherent Regula veritas sua constare videtur. Sanitas enim ab ægrò desideratur, & eclipsis, quando adhuc futura est, verè præscitur. Similiter si omnes lupi fuerint ex universò orbe sublatis, hæc enunciatio. *Lupus est species*, vera est, suntque hæc omnia prædicata accidentia, & contingenter subjectis tribuuntur; cùm tamen lupi, factâ illâ hypothesi, non sint, nec existat eclipsis, quando futura est, nec sanitas, dum ab ægrò desideratur.

VI. Dicendum, Regulam valere de accidentibus denominantibus intrinsecè, ut, quoniam purgatorium non est, neq; calidum esse potest, neque frigidum. Huc pertinet, quod ait Philosophus *IV. Metaph. t. 16. Ea, quæ non sunt, quò patèrò loquentur aut ambulabunt?* Non autem valet de denominantibus extrinsecè ab actu intellectus, phantasiæ aut appetitus &c. Quia enim aliquid objectum istarum facultatum esse potest, etsi non existat, vel, quod idè est, quia hæc facultates possunt exercere actus suos circa res non existentes, (potest enim intellectu & imaginatione cognosci, & ab appetitu amari & desiderari id, quod nō est) idè ab iis & earū actibus denominari quoq; aliquid potest, etsi non existat. Amari & desiderari, ut & præsciri & præscitum esse, sunt prædicata extrinsecè denominantia: illa quidem ab actu appetitus, hoc verò ab actu intellectus. Sunt enim amor & de si.

desideratur & præscitur. Eiusdem quæ intelligitur. VI. universi in rebus hæc neque etiam spon specia Sum bus sunt fet facta que ergo mni ad esse est, com I cè a tus,

desiderium non in sanitate aut aliâ re, quâ amatur & desideratur, sed in amante & desiderante: præscientiâ non in eclipsi, sed in Mathematico. Eiusdem farinae de communi & vulgari sententiâ, quâ universalialia esse suum non nisi per operationem intellectus obtinere statuit, est denominatio speciei, extrinseca videlicet, à jam dictâ operatione.

VII. Dixi autem de vulgari sententiâ. Qui enim universalialia, qualia sunt genus & species, statuunt in rebus consistere sine operâ mentis, iis responsio hæc eâ parte, quâ speciem concernit, satisfacere nequit. Positò igitur, universalialia, & sic speciem etiam, consistere citra mentis operationem, respondendum est, hanc prædicationem: *Lupus est species, non esse contingentem, sed necessariam.* Sumitur in eâ subjectum *lupus*, non pro inferioribus suis, quæ non nisi individua sive singularialia, sunt: hõc modò enim prædicatio non tantum esset falsa, sed etiam *ἐκ τῶν ἀδιώκτων*, cum fieri nequeat, ullum individuum esse speciem. Sumitur ergò simpliciter, nempe pro lupò abstractò ab omnibus singularibus, & quidè tantum pro abstractò. Fieri autem nequit, lupum sic acceptum non esse speciem, indeque illa propositio necessaria, est, & §. V. perperam refertur inter enunciationes contingentes.

IX. Dixi etiam, de denominantibus extrinsecè ab actu intellectus, imaginationis vel appetitus, &c. non valere Regulam, quia eorum, quæ
ex-

extrinsecè denominant à sensibus externis, aut alijs etiam rebus, alia est ratio. Talia enim accidentia non tribuuntur non entibus. Ita sequitur: *hoc non est. Ergò non videtur, non auditur*; quoniam nimirùm sensus externi percipiunt solum objecta actu existentia. Ita si ignis non esset, non posset dici calefaciens, (quæ denominatio est extrinseca; calefactio enim, quæ est forma, per quæ calefaciens dicitur, non est in igne, qui calefacit, sed in patiente v g. in aquâ, quæ calefit,) quoniam agere præsupponit esse.

IX. Distinctionem hanc circa præsentem regulam insinuavit ipse Philosophus *cit. t. L. IX. Met.* his verbis: *Videtur actus esse motus maximè. Unde fit, ut non entibus, sive iis, quæ non sunt, motus tribui non solet, sed alia quedam prædicata, ut quod sint intelligibilia & appetibilia, moveri autem non dicuntur, idque propterea accidit, quod actu non sunt, sed actu futura sunt.*

X. Deinde dicendum, non valere Regulam in accidentibus purè negativis, quale est *non sedens*. Cùm enim inter contradictorios terminos, ut inter *sedens* & *non sedens*, non detur medium, sed necesse sit, de quolibet, sive sit, sive non sit, ut de Socrate, alterum verum esse, alterùm falsum, & verò falsum sit, si dicas: *Socrates est sedens*, necesse est, verum esse, si dicas: *Socrates est non sedens*. Ita Aristoteles §. 15. c. X. *Categor.* Eadem ratio est aliorum omnium.

XI. Dixi autem in purè negativis, quia privati-

vorum
privati
termini
etiam
cæcus
intrin
oppon
& sic ip
funt, u
vario
est ext
XII
va, nisi
nent e
titu, p
Cu

Atqu
acc
sed
ut
E. no
op
de
na

vorum eadem est ratio, quæ positivorum. Nam privativorum quædam sunt talia, ut opponantur terminis denominantibus intrinsecè, & sic ipsa etiam intrinsecè denominantia dici possunt. Ut cæcus opponitur videnti, quod est concretum intrinsecè denominans. Quædam sunt talia, ut opponantur terminis denominantibus extrinsecè & sic ipsa etiam extrinsecè denominantia dici possunt, ut incognitum. Cognitum enim, cujus privatio est incognitum, dicitur à cognitione, quæ est extra id, quod cognoscitur.

XII. Jam nõ entis nulla esse accidentia privativa, nisi termini illi, quibus opponuntur, denominent extrinsecè ab intellectu, phantasiâ, vel appetitu, probo:

Cui non potest competere aliquod prædicatũ accidentale positivum, quod dicitur habitus, ei etiam non potest tribui terminus privativus illi oppositus, quia privativum non potest tribui nisi subjecto capaci habitus.

Atqui non enti non potest competere prædicatũ accidentale positivũ non denominans extrinsecè ab intellectu, imaginatione vel appetitu, ut patet ex supra dictis.

E. non enti non potest tribui terminus privativus oppositus prædicato accidentali positivo, non denominanti extrinsecè ab intellectu, imaginatione vel appetitu.

XIII.

XIII. Dixi autem, nisi habitus eorū denominent extrinsecè ab intellectu, imaginatione vel appetitu, quia si habitus sive termini, quibus privativa opponuntur, denominent extrinsecè ab hisce facultatibus, possunt tribui non entibus, sicut extremus dies, qui nec est, nec fuit, rectè dicitur incognitus, quatenus nescimus, quando futurus sit.

XIV. Dicis: Mortuum importat privationem habitus intrinsecè denominantis, nempe vitæ sive viventis, & tamen dicitur de non ente. Quod enim mortuum est, non existit.

XV. Resp. Nulla sunt accidentia ejus, quod non est, scilicet eo tempore, quod per verbum vel prædicatum, aut utrumque indicatur, vel, quod eodem recidit, ut alicujus sint aliqua accidentia, oportet, ut id sit in rerū naturâ, tempore per prædicatum vel verbum, aut utrumque etiam significato. Nimirum quando neutrum, id est, nec prædicatum nec copula, importat vel præteritum vel futurum tempus, tunc necesse est, subjectum esse in præsentia, ut ipsi verè possint illa accidentia tribui, observatis tamen iis, quæ commentati sumus.

XVI. Si verò alterum, vel utrumque sit præteriti aut futuri temporis, oportet, ut subjectum existit in præterito, aut existat in futuro, nec requiritur ut sit in præsentia. Sic Turnus jam non est, verè tamen ipsi tribuitur hocce accidens, quod sit victus ab Æneâ, quia nempe victus, est temporis

præ-

præteriti
eò tempore
sicio. Di
stante, q
tempore
siti, nem
ergò ut j
jam sit,

XVI
notari v
ter temp

gnifican
ciunt,
quiritur
gnificati
quocumq
significa
tam.

stæ, vel
quæras e
psum po
tis nulla
fuit. vel

ter. Ue
in præse
existat,
tus.

XIX
penitea

denominem
vel appetum
yativa op
hisce facu
ut extremu
ur incogni
rus sit.
privationem
pe vitæ fin
e. Quode
ejus, quod
verbum vel
r, vel, quod
accidentia
ore per præ
etiam signi
id est, nec
præteritum
subje ctum
accidentia
mentati su
ne sit præte
objectum ex
nec requir
m non est
ns, quod sit
st temporis
præ-

præteriti. Sufficit Turnum aliquando, & quidem
eò tempore, quo v. c. us est, fuisse. Sic ista propo
sitione, *Dies extremus erit terribilis*, vera est, non ob
stante, quod jam non est, quia verbum est futuri
temporis. Atque hinc patet solutio dubij propo
siti, nempe mortuus est præteriti temporis. Non
ergò ut jam aliquis dicatur mortuus, requiritur, ut
jam sit, sufficit, quod aliquando fuerit.

XVII. Duo, antequàm hinc abeamus, adhuc
notari volumus. I. Esse quædam verba, quæ præ
ter tempus, quod more aliorum verborum adsi
gnificant, significatione suâ certum tempus respi
ciunt. Illa igitur ut de aliquo prædicentur, re
quiritur existentia ejus in illo tempore, quod si
gnificatio eorum respicit. V. g. verbum *pœnitere*,
quocunque ipsum tempore proferatur, respicit
significatione suâ tempus præteritum, vel rem fa
ctam. Pœnitentia enim est præteriti sive rei fa
ctæ, vel reverâ, vel ex opinione saltem. Hic si
quæras ex aliquo, qui hâc in re innocens sit, an i
psum pœniteat furti, rectè responderit: *Non eni
us nulla sunt accidentia. Furtum meum nullum
fuit vel furtum non commisi. E. ejus me non pœnio
ret.* Ut alicui pœnitentia alicujus rei tribuatur
in præsentî, non requiritur, ut ea res in præsentî
existat, cum pœnitentia importet actum appeti
tus.

XIIX. Dicis: Fieri potest, ut aliquando me
pœniteat ejus, quod fut urum, & factum nondum
sit

Z

sit

fit. Respondeo: necesse est, ut, cujus te aliquando poeniteat, præteritum sit & factum, respectu ejus temporis, quo te poenitere dicitur. Quod jam nondum factum est, nondum tibi etiam poenitentia tribuitur.

XIX. II. Quæ denominant extrinsecè ab actu alicujus illarum facultatum, de quibus §. præcedit & supra §. VI. & si quæ alia est, cujus actus non requirit existentiam objecti, posse prædicari de non ente non solùm in illa ejus significatione, ut si dicitur non ens, quod non est, cum possit esse, sed etiam, quâ sumitur pro eo, quod nec est, nec esse potest. Imaginari namque, cognoscere & velle impossibilia possumus. Voluntas enim est impossibile. III. *Eth. c. II.* & imaginamur ea, quæ volumus, III. *de animâ c.*

III. Quod si voluntas impossibile est. E. & intellectus.

DI

contin
tia en

Proæn

Reg. I.

II. Quæ

III. Quæ

m

esse.

IV. N

V. Eff

VI. Eff

VII. N

DISP

AG

Reg. I.

val

II, At

let